

Uitvoeringsprogramma
Duurzaamheidsagenda

▸ Borger-Odoorn | 2024-2026

Gemeente Borger-Odoorn

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	Programmatische aanpak	4
3	Thema 0 – Integrale ontwikkeling	6
4	Thema 1a – Gebouwde Omgeving	8
5	Thema 1b – Elektriciteit	12
6	Thema 2 – Duurzame mobiliteit	16
7	Thema 3 – Klimaatadaptatie	18
8	Thema 4 – Circulaire economie	20
9	Thema 5 – Natuur en Biodsiversiteit	23
10	Monitoring	26

Gemeente Borger-Odoorn

1 Inleiding

De gemeenteraad van Borger-Odoorn heeft op 18 april 2024 de Duurzaamheidsagenda Borger-Odoorn 2024-2030 'Samen duurzaam doen' vastgesteld. Een strategisch stuk dat op hoofdlijnen aangeeft waar we ons als gemeente voor gaan inzetten op het gebied van duurzaamheid. De Duurzaamheidsagenda vormt het kader voor dit uitvoeringsprogramma.

De gemeenteraad van Borger-Odoorn heeft op 19 oktober 2023 de Omgevingsvisie Buitengewoon Borger-Odoorn vastgesteld. Deze omgevingsvisie is hét integrale kader voor de fysieke leefomgeving, met aandacht voor thema's als economie, klimaat, duurzaamheid, mobiliteit, veiligheid en gezondheid. Het thema duurzaamheid is inmiddels verder uitgewerkt in de Duurzaamheidsagenda 2024-2030 'Samen duurzaam doen' (vastgesteld 18 april 2024). Deze Duurzaamheidsagenda is, evenals de omgevingsvisie, een kaderstellend document dat op hoofdlijnen aangeeft waarop de gemeente zich gaat inzetten. Het is nu aan het college om dit uit te werken in het voorliggende Uitvoeringsprogramma.

Uitvoeringsperiode 2024-2026

In het voorliggende uitvoeringsprogramma staan de inspanningen die we in de jaren 2024-2026 gaan leveren om de gestelde doelen te bereiken. In dit meerjarige programma kijken we vooruit en formuleren we onze tactische doelen op programmaniveau aan de hand van de vijf thema's uit de Duurzaamheidsagenda. Het uitvoeringsprogramma loopt tot en met 2026, aansluitend op het huidige bestuursprogramma.

Het doelbereik binnen het uitvoeringsprogramma wordt jaarlijks gemonitord om de voortgang te laten zien van wat we doen. Hiermee bewaken we dat we de goede dingen doen en de dingen goed doen, in lijn met de gestelde ambities. Waar nodig worden de gestelde doelen en inspanningen bijgesteld.

Opbouw uitvoeringsprogramma

Op basis van onze ambitie, onze visie en het relevante beleidskader hebben wij onze duurzaamheidsagenda uitgewerkt aan de hand van vijf thema's:

1. **Energietransitie**
2. **Duurzame mobiliteit**
3. **Klimaatadaptatie**
4. **Circulaire economie**
5. **Natuur en biodiversiteit**

Deze thematische indeling vormt ook de basis van dit uitvoeringsprogramma. Per thema is allereerst het strategisch doel weergegeven uit de duurzaamheidsagenda. Daarmee houden we de koers in beeld waaraan we werken. Vervolgens is de koppeling gemaakt met ambities uit de duurzaamheidsagenda, het bestuursprogramma en vastgestelde regionale en landelijke beleidsambities. Op basis daarvan hebben we de activiteiten tot en met 2026 weergegeven en een bijbehorende planning. Na de uitwerking per thema is een hoofdstuk ingericht over hoe we de doelen gaan monitoren.
Omdat dit uitvoeringsprogramma de jaren 2024-2026 behelst, zullen alle inspanningen die hieronder beschreven staan, in die periode uitgevoerd worden. In de eerste helft van 2026 zullen we een tussenevaluatie uitvoeren van dit uitvoeringsprogramma ten behoeve van de bestuursperiode 2027-2030. Hierbij zal ook in beeld worden gebracht in hoeverre de strategische agenda zelf bijstelling behoeft.

Gebaseerd op lokaal, regionaal, landelijk en internationaal beleid

Het uitvoeringsprogramma 2024-2026 werkt de lokale ambities uit: de Borger-Odoornse duurzaamheidsagenda en het Bestuursprogramma 2022-2026. Maar ook zonder deze ambities komen er allerlei internationale, landelijke en regionale opgaven op ons af, waar we als gemeente ons toe moeten verhouden. Deze staan daarom ook benoemd bij de ambities.

2 Programmatische aanpak

Gezien de complexe aard van duurzaamheid als veranderopgave is een programmatische aanpak gewenst. Met behulp van deze aanpak wordt vanuit focus en met de benodigde flexibiliteit toegewerkt naar de te realiseren doelen. Gezien de snelle veranderingen in de omgeving is flexibiliteit en snel schakelen belangrijk. Hierbij worden wel steeds de gestelde ambities en doelstellingen voor ogen gehouden.

Programmastructuur
De programmamanager Duurzaamheid bewaakt de voortgang, zorgt voor sturing en leidt het Programmateam. Samen met de bestuurlijk en ambtelijk opdrachtgever zorgt het programmateam dat we op koers blijven met het programma. Het programmateam wordt gevormd door de medewerkers vanuit de verschillende beleidsterreinen die uitvoering geven aan dit uitvoeringsprogramma. Mede aan de hand van het uitvoeringsprogramma bepaalt het programmateam, welke inspanningen het in welke deelprojecten organiseert. De projectleiders hiervan plannen de benodigde capaciteit in die nodig is vanuit de verschillende afdelingen. Voor het programmateam ligt er de taak om voor integrale ontwikkeling van de thema's te zorgen. Dit houdt in het coördineren van de activiteiten binnen de thema's, het monitoren en bewaken van de voortgang en het daadwerkelijk uitvoeren. Op programmaniveau wordt naar het geheel gekeken.

Omgevingsmanagement
Een andere belangrijke taak van het Programmateam Duurzaamheid is het intensief, structureel en veelvuldig in gesprek zijn met interne en externe betrokkenen zoals inwoners, ondernemers, de provincie en andere maatschappelijke samenwerkingspartners. Dat kan variëren van ideeën uitwisselen, opleiding geven en adviseren tot het opzetten van samenwerkingsverbanden.

Communicatie en participatie
De algemene communicatielijn is dat we aandacht geven aan de Duurzaamheidsagenda en de belangrijkste doelstellingen in het algemeen: waar gaan we de komende tijd mee aan de slag en wat merkt u als inwoner hiervan? We communiceren bij actualiteiten, zoals nieuwe subsidies, samenwerkingen, acties of deelname aan landelijke dagen in het kader van duurzaamheid. Hiervoor gebruiken we verschillende middelen en kanalen, zoals video's, de Week in Week uit (WiWu), persberichten en de website. Hiernaast verzorgen we structurele aandacht per thema, waarin we elk kwartaal een thema uitlichten. Deze communicatie uiten we zowel intern als extern. De externe communicatie is gericht op en in samenwerking met de bijbehorende doelgroep. Belangrijk is dat we met hen in gesprek zijn en luisteren naar hun behoeften, zodat we zo goed mogelijk aansluiten bij de wensen, kennis en beleving van de doelgroep. De interne communicatie zorgt voor meer betrokkenheid met de duurzaamheidsopgave. Betrokkenheid zorgt ervoor dat medewerkers ook buiten de organisatie goede ambassadeurs zijn. Het bevordert het succes van de externe communicatie; 'Binnen beginnen is buiten winnen'.
Tot slot wordt per activiteit uit de thema's een bijpassend communicatieplan opgesteld en gekeken hoe inwonersparticipatie een rol kan spelen.

Integraliteit
Duurzaamheid krijgt in steeds meer gemeentelijke beleidsterreinen een prominente plek. Steeds meer medewerkers van de gemeente houden zich met het onderwerp bezig en zoeken naar kansen en mogelijkheden. Dit is ook een reden om duurzaamheid programmatisch aan te pakken: in een programma wordt samenwerken en kennisdelen gestimuleerd. Vanaf de start van projecten binnen het programma wordt integraal gekeken naar de opgave. Dat betekent dat alle betrokken partijen goed meegenomen worden in relevante ontwikkelingen en participeren waar nodig.
Gezien het belang van de integraliteit in deze opgave, is in dit uitvoeringsprogramma het thema o 'Integrale ontwikkeling' meegenomen.

Foto: Jan Almoes

3 Thema 0 | Integrale ontwikkeling

Inleiding

Duurzaamheid is in brede zin onderdeel van onze maatschappij. Daarmee wordt het ook steeds meer een belangrijk onderdeel van onze beleidsterreinen. De opgave om een duurzame gemeente te zijn, ligt niet alleen bij het Programmateam Duurzaamheid. Het programmateam heeft wel de taak om te monitoren wat de voortgang op alle aspecten van duurzaamheid is in de gemeente Borger-Odoorn. Hiernaast heeft het team een belangrijke adviesrol over duurzaamheid richting de diverse beleidsterreinen. Tot slot is het programmateam ook verantwoordelijk voor het betrekken van inwoners, ondernemers, de raad en externe maatschappelijke partners. Communicatie en participatie zijn erg belangrijk om draagvlak te creëren voor de ambities binnen deze opgave.

Koppeling met ambities

Duurzaamheidsagenda ambities	
p. 5	We zien duurzaamheid als een integraal onderdeel van onze fysieke leefomgeving. De Duurzaamheidsagenda geeft richting aan onze inzet om samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties te werken aan een duurzamere leefomgeving en economie.
p. 24	We monitoren de voortgang van het uitvoeringsprogramma. Zo staan we stil bij de successen en kunnen we tijdig bijsturen als we doelen niet lijken te halen. Daarvoor bepalen we indicatoren aan de hand waarvan we de stand van zaken kunnen meten.
Bestuursprogramma ambities	
p. 12	De opgaven in de energietransitie, de klimaatadaptatie en een duurzame samenleving en leefomgeving vragen inzet van ons allemaal: inwoners, ondernemers, organisaties, maatschappelijke partners en de gemeente. Daarnaast zit er samenhang tussen de opgaven die we moeten benutten.
Landelijk/regionaal beleid ambities	
EU	N.v.t.
Klimaatakkoord	N.v.t.
Landelijk beleid	N.v.t.

Activiteiten 2024 – 2026

1	**Interne advisering bij beleidsvorming, initiatieven en ontwikkelingen** Duurzaamheid willen we borgen binnen de verschillende beleidsterreinen van de gemeente, zoals het inkoopbeleid. Hiervoor kijken we per thema hoe dit het beste past en brengen we dit onder de aandacht bij de verschillende clusters. Ook willen we aspecten op het gebied van duurzaamheid inbrengen bij concrete beleidsuitvoering en/of initiatieven zoals gebiedsontwikkeling. Hierbij nemen we bijvoorbeeld deel aan een Omgevingstafel en het kwaliteitsteam ruimtelijke ontwikkeling.
2	**Monitoring van de gestelde doelen** We bewaken dat we op koers blijven van de ambities uit de Duurzaamheidsagenda. Denk hierbij aan het voeren van reguliere overleggen met verschillende uitvoeringsterreinen/clusters.
3	**Communicatie over duurzaamheid** We willen het onderwerp duurzaamheid goed onder de aandacht brengen bij inwoners en ondernemers. Dit om te inspireren, stimuleren en inwoners/ondernemers een bijdrage te laten leveren. We sluiten onder meer aan bij nationale dagen/momenten. Hiertoe ontwikkelen we een communicatiekalender. We vinden het belangrijk om ook binnen de gemeentelijke organisatie aandacht te vragen voor duurzaamheid. We organiseren periodieke sessies waarin we medewerkers meenemen op de verschillende thema's binnen duurzaamheid. We hopen hiermee, door het vergoten van kennis, medewerkers te stimuleren in het maken van duurzamere keuzes.
4	**Samenwerking met stakeholders** Veel partijen in Borger-Odoorn zijn met duurzaamheid bezig en zoeken de samenwerking met de gemeente. Een goede samenwerking met de verschillende betrokkenen is nodig om de duurzaamheidsambities te halen. Denk hierbij aan woningbouwcorporaties, de netbeheerders, de provincie, de VNG, regiogemeenten, waterschappen, LTO en de partners in het sociaal domein.
5	**Innovatie en kennisontwikkeling** Het onderwerp duurzaamheid is continu aan ontwikkeling onderhevig. We sluiten daarom aan bij de kennis-evenementen die regionaal of landelijk worden georganiseerd die van toegevoegde waarde zijn voor Borger-Odoorn en gaan het gesprek aan met ondernemers en andere partners over innovatieve oplossingen en concepten.

Planning	**2024**	**2025**	**2026**
Borging bij beleids-vorming, initiatieven en ontwikkelingen	■	■	■
Monitoren ambities die niet primair bij duurzaamheid liggen	■	■	■
Externe aandacht voor duurzaamheid	■	■	■
Interne aandacht voor duurzaamheid	■	■	■
Samenwerking met stakeholders	■	■	■
Innovatie en kennisontwikkeling	■	■	■

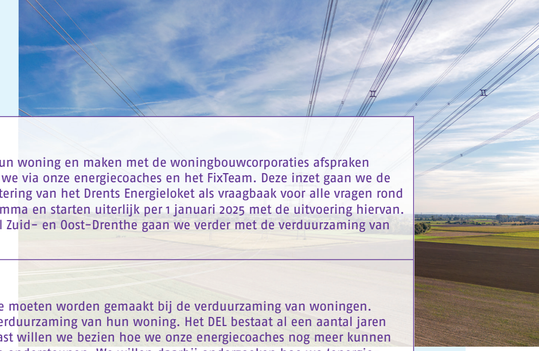
4 Thema 1a | Gebouwde Omgeving

Strategisch doel uit de Duurzaamheidsagenda

Onze gebouwde omgeving is energiezuiniger en wordt in toenemende mate verwarmd op basis van duurzame warmtebronnen. Alle nieuwbouw is aardgasloos en voldoet aan de minimale energieprestatienorm BENG (Bijna Energie Neutrale Gebouwen). Doordat we maatwerk bieden en aandacht hebben voor kwetsbare groepen is een duurzamere en comfortabelere woning met lagere energielasten voor alle inwoners bereikbaar.

Koppeling met ambities

Duurzaamheidsagenda ambities	
p. 13	Een gebouwde omgeving die CO2-neutraal en aardgasvrij is.
p. 13	We werken aan het aardgasvrij krijgen van woningen op basis van onze Transitievisie Warmte.
p. 13	In 2030 hebben de gemeentelijke gebouwen minimaal energielabel A.
Bestuursprogramma ambities	
H. 3	Realiseren van minimaal zes wijkuitvoeringsplannen.
Landelijk/regionaal beleid ambities	
RES	Besparen van 15% op het gebruik van warmte in de gebouwde omgeving in 2030.
EU	55% reductie CO2-uitstoot in 2030, 80% in 2040 (t.o.v. 1990).
Klimaatakkoord	• 49% reductie CO2-uitstoot in 2030, 95% in 2050 (t.o.v. 1990). NB: op basis van de afspraken in de EU in de Klimaatwet (2023) aangescherpt naar 55% reductie CO2-uitstoot in 2030, klimaatneutraal in 2050 (t.o.v. 1990). • In 2050 alle gebouwen in Nederland aardgasvrij.
Landelijk beleid	• Programma versnelling verduurzaming gebouwde omgeving, waaronder Nationaal Isolatie Programma (NIP) en het Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie (NPLW). • Aanpak energiearmoede.

Activiteiten 2024 – 2026

1	**Aanpak verduurzaming woningen** We zetten verschillende middelen in om inwoners te ondersteunen bij het verduurzamen van hun woning en maken met de woningbouwcorporaties afspraken over het verduurzamen van huurwoningen. Inwoners die zelf aan de slag willen, ondersteunen we via onze energiecoaches en het FixTeam. Deze inzet gaan we de komende periode verder professionaliseren. In Drents verband werken we aan de verdere verbetering van het Drents Energieloket als vraagbaak voor alle vragen rond verduurzaming van de woning. We zijn bezig met de ontwikkeling van een lokaal isolatieprogramma en starten uiterlijk per 1 januari 2025 met de uitvoering hiervan. Het accent zal daarbij liggen op de woningen met de laagste energielabels. Vanuit de Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe gaan we verder met de verduurzaming van de woningen in 2e Exloërmond.
1.1	**Ondersteuning van inwoners** We vinden het van belang om onze inwoners te ondersteunen bij de vraagstukken en keuzes die moeten worden gemaakt bij de verduurzaming van woningen. Het Drents Energieloket (DEL) is het centrale loket voor onze inwoners voor al hun vragen rond verduurzaming van hun woning. Het DEL bestaat al een aantal jaren en is een succes. We werken dan ook samen aan een verdere ontwikkeling van het DEL. Daarnaast willen we bezien hoe we onze energiecoaches nog meer kunnen inzetten voor de moeilijk te bereiken doelgroepen en kijken hoe we hun werk nog beter kunnen ondersteunen. We willen daarbij onderzoeken hoe we 'energie-coaches-plus' met kennis van financieringsbronnen kunnen werven en/of opleiden om onze inwoners zoveel mogelijk te kunnen ontzorgen. De energiemarkten die we hebben georganiseerd, bleken te voorzien in een behoefte bij onze inwoners en zullen we daarom ook twee keer per jaar herhalen steeds op een andere locatie in onze gemeente. Er zijn veel verschillende regelingen waar inwoners gebruik van kunnen maken, op zowel landelijk, regionaal als lokaal niveau. Dat leidt ertoe dat inwoners soms door de bomen het bos niet meer zien en middelen onbenut blijven. We willen daarom een specifieke communicatieaanpak ontwikkelen rondom verduurzaming van woningen en zorgen dat de informatie op onze website up-to-date is hierover. Om de verschillende doelgroepen te bereiken, is samenwerking met partners van belang. Denk bijvoorbeeld aan woningbouwcorporaties of aan dorpsbelangen. Ook willen we bezien of we onze buurtkamers kunnen benutten om inwoners te informeren.
1.2	**Aanpak energiearmoede** Vanuit het Rijk is budget vrijgemaakt om energiearmoede aan te pakken met de opdracht om de kwetsbare huishoudens te ontzorgen met zowel fysieke als onder-steunende maatregelen. Hiervoor zijn landelijk financiële middelen beschikbaar gesteld vanuit het Nationaal Isolatie Programma (NIP). Wij gaan een beroep doen op deze NIP-gelden. We bezien hoe we dit kunnen combineren met onze plannen voor een lokaal isolatieprogramma. We zien dat we de meest kwetsbare inwoners nog niet altijd bereiken. Daarom willen we de samenwerking met partners binnen het sociaal domein intensiveren en gaan we aan de slag met het vormgeven van een gebiedsgerichte aanpak voor de Veenkoloniën waarbij we de aanpak rondom (energie)armoede en de technische verduurzaming van woningen met elkaar verbinden. Hierin benutten we succesvolle instrumenten zoals het FixTeam.
1.3	**Ontwikkelen van wijkuitvoeringsplannen** We gaan samen met de inwoners van Borger-Noord en Valthe aan de slag met de uitvoering van hun wijkuitvoeringsplan. Voor deze wijken zetten we ons in om in 2030 op wijkniveau in ieder geval 'aardgasvrij-klaar' te zijn. Hierbij worden de oudere woningen in de wijk niet volledig geëlektrificeerd, maar wordt gekozen voor een hybride oplossing om het aardgasverbruik sterk te reduceren. De eerste fase zal gericht zijn op gezamenlijke inkoopacties. Vanwege de kleinschaligheid en spreiding van woningen in onze wijken, is de aanleg van een collectief warmtenet niet efficiënt. Wel gaan wij onderzoeken of er nog mogelijkheden zijn voor warmte-koudeopslag in deze wijken. In de Transitievisie Warmte is beschreven dat we voor alle wijken in Borger-Odoorn een wijkuitvoeringsplan maken. We voorzien echter veel overlap. Daarom werken we aan een strategisch plan van aanpak waarin we uitwerken hoe we ook andere wijken kunnen stimuleren en ondersteunen om aan de slag te gaan en hoe we verder gaan met de wijkuitvoeringsplannen.

Vervolg van pagina 9

Activiteiten 2024 – 2026 ▸ *vervolg*

1.4	**Herijking van de Transitievisie Warmte** De Transitievisie Warmte voor Borger-Odoorn is begin 2022 vastgesteld. Inmiddels heeft het Rijk bepaald dat de TVW uiterlijk in 2026 omgezet moet worden in een (uitgebreider) warmteprogramma binnen de Omgevingswet en anderzijds moeten de concrete zaken in het omgevingsplan landen. Bovendien zijn er sinds het opstellen van de visie alweer vele nieuwe inzichten en lessen. Dat vraagt om een herijking van de visie en het omzetten naar een programma en een bouwsteen voor het omgevingsplan.
2	**Verduurzaming maatschappelijk vastgoed** Naast het verduurzamen van woningen zijn we ook bezig met het verduurzamen van maatschappelijk vastgoed in beheer van de gemeente. Denk aan sportvoorzieningen en scholen. Maar ook aan de verduurzaming van ons eigen gemeentehuis. We ontwikkelen een routekaart en financieringsstrategie voor de verduurzaming van het maatschappelijk vastgoed in eigendom van de gemeente. Daarnaast willen we deel gaan nemen aan het provinciale ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed. De verduurzaming van het maatschappelijk vastgoed is binnen de gemeente weggezet onder een apart programma ‘maatschappelijk vastgoed’.
3	**Ondersteuning van ondernemers** We zetten in op het vergroenen en verduurzamen van onze bedrijventerreinen. Vanuit het project ‘toekomstbestendige bedrijventerreinen’ zijn we daarbij gestart op het bedrijventerrein Drentse Poort in Nieuw-Buinen. Hiervoor gaan wij samenwerken met de ondernemers op het bedrijventerrein en de provincie. We werken toe naar collectieve plannen om het terrein en de gebouwen te verduurzamen in de ruimste zin des woords. Denk hierbij aan verkeer, klimaatadaptatie, energie en afval. Op het gebied van energie willen we bijvoorbeeld de inrichting van een lokale energiehub onderzoeken, wat ervoor kan zorgen dat, door lokaal duurzaam opgewekte energie met elkaar te delen, het elektriciteitsnet minder belast wordt. Individuele ondernemers kunnen gebruik maken van de dienstverlening vanuit het provinciale programma ‘Ik ben Drents Odernemer’ (IBDO) voor informatie en advies over duurzaamheid, circulariteit, milieuvriendelijkheid en groen ondernemen.

Planning	2024	2025	2026
Communicatiestrategie energiecoaches	■		
Uitvoering geven aan de communicatiestrategie	■	■	■
Doorontwikkeling DEL	■	■	■
Werven, opleiden energiecoaches-plus	■	■	■
Organisatie energiemarkten	■	■	■
Uitbreiding Fixteam		■	■
Plan gebiedsgerichte aanpak Veenkoloniën	■	■	
Uitvoering geven aan gebiedsgerichte aanpak Veenkoloniën		■	■
Uitvoering geven aan de WUP's Valthe en Borger-Noord	■	■	■
Opstellen warmteprogramma (voorheen tvw)		■	■
Onderzoek naar WKO	■	■	
Energiebesparing maatschappelijk vastgoed	■	■	■
Toekomstbestendig maken bedrijventerreinen	■	■	■

5 Thema 1b | Energietransitie Elektriciteit

Strategisch doel uit de Duurzaamheidsagenda

De energietransitie vormt een integraal onderdeel van onze (toekomstige) ruimtelijke inrichting en ontwikkelingsplannen. Hierdoor anticiperen we op en vinden we oplossingen voor netcongestie door het uitbreiden en het slim benutten van de beschikbare netcapaciteit. We houden daarbij rekening met potentiële (nieuwe) energiedragers, opslagmogelijkheden, teruglevercapaciteit en gebruikers. We bieden meer mogelijkheden voor (kleinschalige) opwek, waardoor kansen worden gecreëerd voor het opwekken van 'eigen' energie.

Koppeling met ambities

Duurzaamheidsagenda ambities	
p. 12	We zetten ons in voor het realiseren van structurele oplossingen voor knelpunten in het elektriciteitsnet door proactief mee te werken aan de uitbreiding van de energie-infrastructuur.
p. 12	We verwachten dat wij onze RES-bijdrage van ruim 0,68 TWh hernieuwbare energie voor 2030 halen.
Bestuursprogramma ambities	
H. 1	We werken mee aan de herijking van de RES.
Landelijk/regionaal beleid ambities	
RES	0,68 terawattuur (Twh) duurzaam opgewekte elektriciteit in Borger-Odoorn in 2030.
EU	Minimaal 32% duurzaam opgewekte energie in 2030.
Klimaatakkoord	70% van elektriciteitsproductie is hernieuwbaar in 2030.

Activiteiten 2024 – 2026

1	**Ruimte geven aan de uitbreiding van het energienet en innovatieve oplossingen voor het creëren van meer ruimte op het energienet en het tegengaan van opwek- en afnameschaarste** Opwek- en afnameschaarste van elektriciteit is realiteit in de gemeente. Dit heeft mogelijk gevolgen voor onze ontwikkelingsplannen op het gebied van wonen, bedrijvigheid en mobiliteit. Daarom werken wij samen met de netbeheerder, gemeenten en de provincie aan een nieuw provinciaal programma Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (pMIEK 2.0). De Drentse gemeenten geven hiervoor hun ontwikkelingsplannen op wonen, mobiliteit en bedrijven aan. Op basis hiervan wordt met de gemeenten, netbeheerders en provincie afgestemd over wijze waarop en wanneer de energie- infrastructuur wordt gerealiseerd. Voor Borger-Odoorn zal dit betekenen dat er extra midden- en laagspanningsstations moeten worden geplaatst. Zodra we de locaties globaal in beeld hebben, gaan we de ruimtelijke procedure starten, zodat de uitbreiding zo snel mogelijk kan worden gerealiseerd. Voor de woonwijken betekent een uitbreiding van het netwerk dat er nieuwe kabels- en leidingen moeten worden gelegd en dat nieuwe trafostations nodig zijn. Waar we aan de slag gaan in de wijk met vernieuwing van de infrastructuur nemen we deze opgave daarin mee. Hiermee maken we zoveel mogelijk werk met werk en voorkomen we onnodige overlast. Daarnaast zoeken wij samen met andere gemeenten, provincie en bedrijven naar innovatieve snelle oplossingen voor de opwek- en afnameschaarste, door bijvoorbeeld het uitvoeren van pilots. Een oplossing is bijvoorbeeld grootschalige energieopslagsystemen (EOS) ofwel accu's. Hiertoe wordt samen met andere Drentse gemeenten en de provincie gewerkt aan een ruimtelijk kader. Voor EOS-initiatieven die passen binnen dit kader kan een omgevingsvergunning aangevraagd worden. Daarnaast bezien we hoe we het gebruik van kleinschalige wijk- en thuisbatterijen kunnen stimuleren.
2	**Onderzoeken kansen op het gebied van waterstof** Waterstof kan voor verschillende doeleinden worden ingezet, zoals mobiliteit, de industrie en als warmtebron voor woningen. De komende jaren willen wij onderzoeken waar kansen liggen op het gebied van de toepassing van waterstof. Hiervoor kunnen wij mogelijk gebruik maken van de nog door de Gasunie te realiseren waterstofbackbone die ook door onze gemeente loopt. En de elektrolyser voor de productie van waterstof in Nieuw-Buinen die Avitec wil ontwikkelen.
3	**Uitvoering geven aan de RES** In de Regionale Energiestrategie (RES) Drenthe hebben we aangegeven dat wij als ambitie hebben om in 2030 ruim 0,68 TWh hernieuwbare energie op land op te wekken als bijdrage aan de Drentse opgave. We hebben op dit moment zo'n 96% van onze bijdrage gerealiseerd en we verwachten dan ook dat we onze opgave voor 2030 halen. De resterende ambitie in Valthe, zoals verwoord in de RES, willen we alleen ruimtelijk faciliteren als er sprake is van lokaal eigendom en het zonnepark bijdraagt aan de lokale warmtetransitie in Valthe. We hebben nog een opgave als het gaat om de realisatie van zon op dak. Om de versnelling van de realisatie hiervan te stimuleren, werken we samen met de provincie en andere Drentse gemeenten aan een plan van aanpak met bijbehorende communicatiestrategie. De huidige RES-opgave loopt tot 2030. We gaan op Drents niveau met de partners binnen de Drentse Energie Tafel in gesprek over de opgave na 2030. De provincie ontwikkelt hiervoor als basis een Drentse energievisie.

Vervolg op pagina 14 >

Vervolg van pagina 13

Activiteiten 2024 – 2026 ▸ *vervolg*

4	**Ontwikkeling van beleid voor kleine windmolens** We willen onze agrariërs ondersteunen bij de verduurzaming van hun bedrijf. Vanuit de sector is de vraag gekomen om het mogelijk te maken om kleine windmolens (de zogeheten erfmolens) te mogen plaatsen. We werken daarom aan de realisatie van een ruimtelijk beleidskader voor de realisatie van kleine windturbines. Daarnaast willen we bezien welke mogelijkheden we kunnen bieden voor de realisatie van kleine windmolens op daken van bedrijven.

Planning	2024	2025	2026
Opstellen pMIEK 2.0	■	■	
Regionaal kader energieopslag	■	■	
Inzetten op uitbreiding energienet en innovatieve snelle oplossingen voor opwek- en afnameschaarste	■	■	■
Onderzoeken kansen op het gebied van waterstof		■	■
Stimuleren zon op dak	■	■	■
Beleid kleine windmolens		■	

6 Thema 2 | Duurzame mobiliteit

Strategisch doel uit de Duurzaamheidsagenda

Duurzame vormen van vervoer, zoals openbaar vervoer, de fiets, deelmobiliteit en elektrisch autovervoer komen meer en makkelijker beschikbaar voor onze inwoners en medewerkers van bedrijven. Betaalbaarheid en toegankelijkheid moeten daarbij zijn geborgd zodat iedereen er over kan beschikken. Het bevorderen van duurzame mobiliteit is een integraal onderdeel van het beleid bij grond-, weg- en waterbouw en ruimtelijke inrichting en de ontwikkeling en inzet van het eigen wagenpark.

Koppeling met ambities

Duurzaamheidsagenda ambities	
p. 7	We stimuleren elektrisch vervoer door tijdig een toegankelijke, betaalbare, betrouwbare en veilige laadinfrastructuur voor elektrische voertuigen te realiseren.
p. 16	We onderstrepen het belang van de verduurzaming van de wijze waarop wij ons verplaatsen. De verduurzaming van onze mobiliteit willen we realiseren door minder te verplaatsen, anders te verplaatsen (OV, deelmobiliteit) en groener verplaatsen (elektrisch rijden).
Bestuursprogramma ambities	
p. 4	Uitvoering geven aan gemeentelijk verkeers- en vervoersplan (GVVP) 2019-2029, om de bereikbaarheid en kwaliteit van onze wegen, fietspaden en voetpaden te borgen.
p. 4	We stellen een fietsplan op, waarmee onder andere een doorfietsroute Borger-Exloo- Valthe-Emmen wordt gerealiseerd.
p. 4	Op basis van een Regionaal Mobiliteitsplan willen we samen met andere partners in Drenthe werken aan het stimuleren van duurzame mobiliteit.
Landelijk/regionaal beleid ambities	
Provinciaal beleid	• De provincie Drenthe en Drentse gemeenten hebben gezamenlijk een plan uitgewerkt op het gebied van de ontwikkeling van duurzame mobiliteit. Dit is uitgewerkt in het Regionaal Mobiliteitsplan (RMP) Drenthe.
Landelijk beleid	• Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL). • Schone Lucht Akkoord (50% gezondheidswinst in 2030 t.o.v. 2016), mobiliteitstransitie.
EU	Grenswaarden (wetgeving) voor fijnstof en stikstofdioxide.

Activiteiten 2024 – 2026

1	**Realisatie Fietsplan Borger-Odoorn** We stellen in 2024 het Fietsplan Borger-Odoorn vast. Met dit Fietsplan willen we de komende 10 jaar investeren in de kwaliteit en veiligheid van ons fietsnetwerk, onder andere door een doorfietsroute Borger-Exloo- Valthe-Emmen te realiseren. Hiermee wordt de fiets een aantrekkelijker alternatief voor de auto. In het jaarlijkse Investerings-programma Realisatie leggen we vast welke investeringen we concreet doen.
2	**Bevorderen duurzame mobiliteit** **Eigen wagenpark buitendienst** We hebben in 2024 een onderzoek afgerond hoe we het wagenpark van onze buitendienst verder kunnen verduurzamen. De uitkomsten van dit onderzoek gaan we verwerken in een nieuw materieelplan waarmee we de komende jaren verder kunnen met het verduurzamen van het wagenpark van de buitendienst. **CO2-rapport woon-werkverkeer** We stellen een CO2-rapport op, om inzichtelijk te maken hoe we duurzame mobiliteitskeuzes kunnen bevorderen onder onze werknemers als het gaat om woon-werkverkeer, door bijvoorbeeld duurzaam mobiliteitsgedrag te belonen. Het is een succes wanneer we in onze data zien dat werknemers duurzamer reizen.
3	**Faciliteren duurzame mobiliteit** **Deelmobiliteit** We onderzoeken hoe we kunnen bijdragen aan het vergroten van deelmobiliteit, door te kijken waar deelauto's/-fietsen geplaatst kunnen worden. Dit doen we in overleg met provincie en externe partijen. **Doelgroepenvervoer** We zetten in op het elektrificeren van het doelgroepenvervoer. Het streven is om bij een volgende aanbesteding als eis op te nemen dat het wagenpark elektrisch moet zijn.
4	**Plaatsen van laadpalen** Het aantal elektrische voertuigen neemt toe, ook in de gemeente Borger-Odoorn. Door de groei van elektrische voertuigen neemt ook de behoefte aan laadinfrastructuur toe. Inwoners die een elektrische auto bezitten en geen eigen oprit hebben, kunnen gratis een laadpaal in de openbare ruimte aanvragen. Daarnaast willen we op strategische plekken laadpalen gaan plaatsen bijvoorbeeld bij MFA's. De groei in het aantal laadpunten heeft een grote impact op het elektriciteitsnet en het beslag op de openbare ruimte. Belangrijk is dat de laadpunten zorgvuldig en tijdig worden ingepast. Om hiervoor een strategie te bepalen werken we aan een laadvisie. Deze zal eind 2024 ter vaststelling aan de raad worden aangeboden.

Planning	**2024**	**2025**	**2026**
Vaststellen fietsplan	■		
Realiseren fietsplan		■	■
Verduurzamen eigen wagenpark		■	■
Opstellen CO2-rapport woon-werkverkeer		■	
Elektrificeren doelgroepenvervoer		■	■
Vaststellen laadvisie Borger-Odoorn	■		

7 Thema 3 | Klimaatadaptatie

Strategisch doel uit de Duurzaamheidsagenda

Onze ruimtelijke inrichting is klimaatbestendiger en veerkrachtiger. Hierdoor minimaliseren we schade als gevolg van droogte en wateroverlast. We richten de openbare ruimte beter in rekening houdend met hittestress, wateroverlast en droogte. Inwoners en organisaties zijn meer bewust en geactiveerd op klimaatadaptatie en voeren klimaatadaptieve maatregelen uit.

Koppeling met ambities

Duurzaamheidsagenda ambities	
p. 18	In 2030 is onze ruimtelijke inrichting klimaatbestendiger en veerkrachtiger.
p. 18	In 2030 is de openbare ruimte beter ingericht rekening houdend met hittestress, wateroverlast en droogte. We minimaliseren schade als gevolg van droogte en wateroverlast.
p. 18	In de aankomende jaren is ons doel het beschermen van onze watervoorraden, de (grond) waterkwaliteit en de biodiversiteit en het tegengaan van onomkeerbare effecten van bodemdaling. In 2030 hebben we gezorgd voor behoud en versterking van bodem- en waterkwaliteit.
Bestuursprogramma ambities	
p. 16	We doen aanpassingen in onze leefomgeving zodat we beter voorbereidt zijn op droogte, hittestress en af en toe hevige regenval.
Landelijk/regionaal beleid ambities	
Regionale ambitie	• Regionale adaptatie strategie: in het Samenwerkingsverband Noordelijke Vechtstromen (SNV) werken we aan een veerkrachtige, klimaatadaptieve en waterrobuuste regio door gezamenlijk gemeentegrens overstijgende adaptatie maatregelen op te pakken op het gebied van hitte, droogte en wateroverlast.
Landelijk beleid en ambities	• Nationale klimaatadaptatiestrategie (NAS). • Nationaal Deltaprogramma, met als onderdeel Deltaplan Ruimtelijke adaptatie (DPRA). Doel: Nederland waterrobuust en klimaatbestendig in 2050. • Water en Bodem sturend. In een brief aan de Kamer heeft het Rijk 33 structurerende keuzes benoemd om de ruimtelijk inrichting aan te passen aan het water- en bodemsysteem.

Activiteiten 2024 – 2026

1	**Ontwikkeling lokaal beleid klimaatadapatie** Er wordt gewerkt aan beleid om klimaatadaptatie te verankeren in (ruimtelijke) afwegingen en keuzes, met als leidraad het principe van 'water en bodem sturend'. Het doel hiervan is om openbare ruimte op lange termijn minder kwetsbaar te maken voor weersextremen. Denk hierbij aan gevolgen van klimaatverandering, watervoorraden te beschermen, de (grond)waterkwaliteit en biodiversiteit te behouden, en onomkeerbare effecten van bodemdaling tegen te gaan. We ontwikkelen dit beleid – onze Lokale Adaptatie Strategie – vanuit de doelen en maatregelen in de Regionale Adaptatie Strategie. Ook organiseren we interne en externe klimaatdialogen. In deze dialogen gaan we met partijen in gesprek over de effecten van klimaatverandering. Ook om de effecten van klimaatverandering in praktijkvoorbeelden te duiden. De uitkomsten van deze dialogen nemen we mee in het beleid. We vertalen het beleid naar de werkprocessen van medewerkers en afspraken met derden.
2	**Afspraken maken met maatschappelijke partners, externe partijen en opdrachtnemers** We betrekken klimaatadaptatie meer als uitgangspunt bij het maken van afspraken met externe partijen, maatschappelijke partners en opdrachtnemers. Bijvoorbeeld bij het aanpassen van de leefomgeving en communicatie over klimaatadaptatie. Met de woningbouwcorporaties werken we samen aan maatregelen op het gebied van klimaatadaptatie op basis van prestatieafspraken.
3	**Opzetten van pilots, proeftuinen of experimenten** We motiveren en stimuleren inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners om maatregelen te nemen in relatie tot klimaatadaptatie. Door middel van het vergroenen van schoolpleinen en (groene) subsidieregelingen brengen we de voordelen van klimaatadaptatie beter onder de aandacht. Stichting Steenbreek ondersteunt ons hierbij met behulp van de verschillende campagnes en beschikbare informatievoorziening. We maken gebruik van flexibel inzetbare middelen voor creatieve pilots, proeftuinen of experimenten gericht op klimaatadaptatie.

Planning	**2024**	**2025**	**2026**
Regionale Adaptatie Strategie vastgelegd in lokaal beleid		■	■
Borgen van klimaatadaptatie in prestatieafspraken woningcorporaties	■	■	■
Groene subsidieregeling	■	■	■
Impulsproject vergroenen schoolpleinen		■	■
Flexibel inzetbare middelen voor creatieve pilots, proeftuinen of experimenten gericht op klimaatadaptatie		■	■

8 Thema 4 | Circulaire economie

Strategisch doel uit de Duurzaamheidsagenda

Inwoners en ondernemers handelen meer circulair, zowel thuis en bij bedrijven als bij het gemeentelijke afvalbrengpunt. Zij zien afvalstromen steeds meer als grondstof. Producten hergebruiken en repareren wordt meer vanzelfsprekend en bij bouw en verbouw van woningen en andere gebouwen wordt in toenemende mate uitgegaan van een circulair ontwerp en het benutten van circulaire bouwmaterialen. Ondernemers werken steeds meer circulair, bijvoorbeeld door minder grondstoffen te gebruiken, hergebruik, reparatie en recycling van producten en bij het ontwerp van producten hiermee al rekening te houden. Als gemeente spelen we hierin een ondersteunende rol. Ook geven we zelf het goede voorbeeld, met een organisatie die meer circulair werkt. De samenwerking met onderwijsinstellingen, bouw en bedrijfsleven wordt breder en beter.

Koppeling met ambities

Duurzaamheidsagenda ambities	
p. 20–21	• Samenwerking Drenthe breed op gebied van circulaire economie. • Stimuleren samenhang inwoners, bedrijven, coöperaties en gemeente op het gebied van duurzaamheid. • 90% compostering van het Groente-, Fruit en Tuinafval.
Bestuursprogramma ambities	
p. 12	Grondstoffenvisie 2021-2025: max 30 kg restafval in 2030.
Landelijk/regionaal beleid ambities	
Provinciaal beleid	• Manifest Drenthe van Afval naar Grondstoffen: in Drenthe gemiddeld 100 kg restafval per inwoner in 2030.
Landelijk beleid	• Nederland circulair in 20250 (Rijksbrede programma Circulaire Economie). • Maximaal 30 kg restafval in 2025 (Van Afval naar Grondstof (VANG)). • Landelijk afvalbeheerplan 3 (LAP3).

Activiteiten 2024 – 2026

1	**Uitvoering geven aan Grondstoffenvisie 2021–2025** De Grondstoffenvisie wordt verder in de praktijk gebracht. Basis is de dagelijkse monitoring van de afvalstromen om trends en afwijkingen te kunnen signaleren. Op basis daarvan wordt er bijgestuurd en worden nieuwe richtingen bekeken om de doelstellingen te kunnen behalen. Ook veranderingen in wet- en regelgeving zoals nieuw UPV's voor bepaalde afvalstromen (bijvoorbeeld matrassen, textiel, luiers etc.) spelen hierbij een rol. Verder is het nodig om eens goed te kijken naar de kwaliteit van de grondstoffen nu een dalende lijn is ingezet met de hoeveelheid restafval dat wordt ingezameld. Op basis van sorteeranalyses en acceptatie rapporten wordt gekeken wat de trends zijn in de afkeur c.q. vervuiling in bepaalde stromen. Dit is nodig omdat er steeds meer prestatiecontracten komen. Uiterlijk in 2026 zullen we Grondstoffenvisie gaan evalueren om te voorzien in een passend vervolg.
2	**Stimuleren van circulair bouwen** We gaan in gesprek met woningcorporaties om samen te kijken naar mogelijke doelstellingen op het gebied van circulaire nieuwbouw en sloop. We laten lokale bedrijven participeren en meedenken in deze projecten. Deelstromen die vrijkomen bij projecten worden zoveel mogelijk opnieuw ingezet. Denk hierbij onder andere aan bestrating; de gebakken stenen hebben een erg lange levensduur. Bij nieuwe projecten wordt rekening gehouden met het toekomstig hergebruik van materialen. Waar mogelijk en passend willen we ruimte bieden aan nieuwe initiatieven die circulaire bouw kunnen ondersteunen en promoten in onze gemeente. Hierbij wordt afstemming gezocht met het programma Wonen.
3	**Onderzoeken circulaire dienstverlening** Voor het realiseren van een repaircafé wordt er gekeken of er binnen de bestaande voorzieningen de mogelijkheid en interesse gecreëerd kan worden. Bijvoorbeeld door bij de ruilgoederenbank en/of buurtbedrijf een activiteit te starten. In Drents verband wordt samengewerkt om van elkaar te leren en gekeken of er samengewerkt kan worden. Verder wordt in Markerein-verband gekeken naar de mogelijkheden voor het opzetten van een of meerdere circulaire ambachtscentra in Drenthe. Hiervan wordt de haalbaarheid, de vorm en schaalbaarheid onderzocht.
4	**Vermindering transportbewegingen bij de inzameling van grondstoffen** Om extra service naar onze inwoners te kunnen leveren wordt onderzocht of er een grondstoffen- inzamelvoertuig aangeschaft en ingezet kan worden. Daarnaast is het clusteren van bedrijfsafval een optie om vorm te geven aan minder transportbewegingen. Op dit moment bestaan er in Nederland meerdere initiatieven. PreZero is al benaderd om te bezien of het initiatief wat zij hebben met Renewi ook in onze gemeente uitgerold kan worden. Op deze wijze rijdt er dan slecht één neutraal voertuig (Green Collective) door onze gemeente (als alle bedrijven meedoen). Om het aantal transport bewegingen te reduceren, willen we bekijken of de pakketbezorgers niet eenzelfde beweging zouden kunnen maken als de afvalinzamelaars. Hetzij door samen te werken of door pakketafhaalpunten en/of pakkethubs te realiseren.

Vervolg op pagina 22 >

Vervolg van pagina 21

Activiteiten 2024 – 2026 ▸ *vervolg*

5	**Circulariteit stimuleren in ons inkoop- en aanbestedingsbeleid** De bouw- en infrastructuursector zijn belangrijke spelers binnen circulariteit. We willen in gesprek om te bezien hoe in deze sectoren meer circulair kan worden gedacht en gehandeld. Daarnaast verkennen we de mogelijkheden om in ons inkoop- en aanbestedingsbeleid en bestekken voorwaarden te stellen die circulariteit stimuleren.

Planning	2024	2025	2026
Uitvoering geven aan grondstoffenvisie	■	■	■
Circulair bouwen	■	■	■
Hergebruik realisatie		■	■
Onderzoeken circulaire dienstverlening	■	■	■
Vermindering transportbewegingen bij inzameling grondstoffen		■	■
Circulariteit in inkoop- en aanbestedingsbeleid		■	■

9 Thema 5 | Natuur en Biodiversiteit

Strategisch doel uit de Duurzaamheidsagenda

Natuur en biodiversiteit zijn integraal onderdeel van onze ruimtelijke afwegingen. Water kent een steeds betere kwaliteit en wordt meer en beter vastgehouden in ons gebied, waardoor de kans op verdroging van natuurgebieden afneemt en er voldoende water beschikbaar is voor de beregening van landbouwgewassen. De biodiversiteit in onze fysieke omgeving bevordert de natuurlijke bestrijding van plagen en het herstel van soorten. Agrarisch natuurbeheer wordt algemener en we werken met gebiedsgerichte opgaven aan minder stikstofuitstoot. Onze omgeving is meer natuurinclusief ingericht. De agrarische sector in onze gemeente zet stappen in de duurzaamheidstransitie in balans met de draagkracht van de sector en ons gebied.

Koppeling met ambities

Duurzaamheidsagenda ambities	
p. 7	We willen met ons groenbeleid de biodiversiteit vergroten, een gezonde leefomgeving creëren en de identiteit en cultuurhistorische waarden van de verschillende landschappen en dorpen in onze gemeente versterken. Dit doen we door de groenvisie in 2024 vast te stellen.
p. 22	We streven naar een vergroting van de biodiversiteit en samen met partners werken wij aan het beschermen van (lokale) flora en fauna en een robuuste ontwikkeling van onze natuur. Onze gebouwde omgeving en buitenruimte richten we natuurinclusief in.
Bestuursprogramma ambities	
p. 5	Met de groenvisie willen we meer samenhang aanbrengen tussen onderwerpen als klimaat en biodiversiteit, en het uitvoeringsbeleid.
p. 12	Streven naar een duurzame samenleving en leefomgeving. We leveren onze bijdrage aan het gebiedsproces dat moet bijdragen aan het oplossen van het stikstofprobleem.
Landelijk/regionaal beleid ambities	
Provinciaal beleid	Samen met de provincie, de landbouwsector en andere gebiedspartners zetten we ons in voor het behalen van de landelijk en Europese vastgestelde doelen op het gebied van natuur, stikstof, klimaat, water en bodem vanuit de samenwerking binnen het Drents Programma Landelijk Gebied (DPLG). Programma Natuurlijk Platteland Drenthe (PNP) hierin staat de ambities voor natuur en water in Drenthe en waarmee uitvoering wordt gegeven aan het natuurpact. Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied.
Internationaal- en landelijk beleid	VN-akkoord biodiversiteit waarin afspraken zijn gemaakt over het herstellen en beschermen van ecosystemen en biodiversiteit, zodat de natuurlijke basis van ons bestaan behouden blijft.

Vervolg op pagina 24 >

Vervolg van pagina 23

Activiteiten 2024 – 2026

1	**Stimuleren vergroting van biodiversiteit** We gaan door met de activiteiten die al in gang zijn gezet, waarbij het uitgangspunt is dat zowel het gemeentelijk alsook het particulier groen bijdraagt aan de biodiversiteit. We blijven voor meerdere jaren inzetten op agrarisch natuurbeheer middels subsidie voor bloemrijke akkers. Ook blijven we inzetten op streekbeheer en landschapsonderhoud in samenwerking met vrijwilligers en Landschapsbeheer Drenthe. **Groenvisie** Het vergroten en versterken van de biodiversiteit vindt onder andere plaats op basis van de nog vast te stellen Groenvisie, waarin we ons meer willen richten op meer ecologisch beheer. Vanuit het bermbeleid gaan we bermscouts inzetten. Dit doen we door samen met betroken partijen onze inwoners te stimuleren om plantensoorten in de bermen in onze gemeente te inventariseren. **Groenblauwe dooradering** Vanuit de opgaven binnen het DPLG maar ook in reactie op het rapport 'de ontwikkelkaders voor groenblauwe dooradering in de Veenkoloniën' willen wij groenblauwe dooradering versterken in samenwerking met de waterschappen, agrariërs en andere terreinbeherende organisatie. **Biodivers vergroenen van bedrijventerreinen** We willen een stimulerende en aanjagende rol vervullen ten behoeve van het vergroenen van de bedrijventerreinen in Borger-Odoorn. Dit doen we samen met ondernemers. In ons eigen openbaar gebied geven we hierbij het goede voorbeeld. **Boerenerven project** In samenwerking met Landschapsbeheer Drenthe wordt er gekeken naar mogelijkheden voor de inrichting van boerenerven als het gaat om beplanting en biodiversiteit. Het doel is om meer inheemse soorten te planten en de biodiversiteit te versterken. Het boerenerven project in Valthe is goed verlopen en er is de wens om nog een aantal boerenerven projecten uit te voeren binnen de gemeente Borger-Odoorn. **Natuurinclusief bouwen** We willen eigenaren van nieuwe woningen stimuleren om natuurinclusief te bouwen door te communiceren over de mogelijkheden.
2	**Bescherming en ontwikkeling natuur** Het is belangrijk om bedreigde soorten te beschermen onder de Wet natuurbescherming. Wij willen graag dat werkzaamheden op een natuurvriendelijke manier worden uitgevoerd (onder andere woningisolatie, sloop, renovatie en nieuwbouw). Voor de verduurzamingsopgave gaan we een soortenmanagementplan (gebouwbewonende soorten) op laten stellen. Dit doen wij zodat beschermde diersoortpopulaties niet in gevaar komen wanneer inwoners de woning na-isoleren in het kader van de warmtetransitie. Om de biodiversiteit te versterken en beschermde soorten buiten de natuurgebieden in stand te kunnen houden, is het nodig dat we meer bewuste keuzes maken bij de inrichting en beheer van het landschap. Hoe we dit het beste kunnen doen, gaan we onderzoeken en uitwerken in een plan 'Basiskwaliteit natuur'. Voorkomende soorten en leefgebieden willen we daarbij beter in kaart brengen.

Activiteiten 2024 – 2026 ▸ *vervolg*

3	**Verduurzaming landbouw** Via het DPLG leveren wij een bijdrage aan de transitie van het landelijk gebied. Via de nog te starten gebiedsprocessen leveren wij onze input. Hierin komen ook de opgaven aan de orde als het gaat om NNN, PNP, reductie toepassing gewasbeschermingsmiddelen en de Kaderrichtlijn water. Ook via de Agenda voor de Veenkoloniën vindt afstemming plaats over de DPLG-opgaven, de uitdagingen binnen het veengebied, innovaties van de agrarische sector, etc. De opgaven van het DPLG dienen gezamenlijk te worden opgepakt met stakeholders waaronder de agrarische sector. We willen daarom met onze lokale agrariërs in gesprek over kansen en uitdagingen. Door op te halen wat er allemaal speelt in de sector, waar behoeften en mogelijkheden liggen ontstaat er een beter beeld van de sector in Borger-Odoorn. Dit kan tevens als input worden gebruikt voor de nog op te stellen economische visie.
4	**Ontwikkeling beleidskader voedselbossen** Voedselbossen kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan duurzame voedselproductie (en ook streekproducten) op het platteland. Ook kunnen voedselbossen een bijdrage leveren aan de leefbaarheid, doordat veelal meerdere inwoners betrokken zijn. Ook bij de nog te starten gebiedsprocessen binnen DPLG kunnen voedselbossen onderdeel zijn van mogelijke oplossingen als het gaat om stikstofreductie. Voedselbossen hebben invloed op het landschap en moeten zorgvuldig worden ingepast en daarom is er behoefte aan een beleidskader. Dat gaan we daarom uitwerken.

Planning	2024	2025	2026
Bloemrijke akkers	■	■	■
Streekbeheer en landschapsonderhoud	■	■	■
Groenvisie vaststellen	■		
Bermscouts vanuit het bermbeleid	■		
Groenblauwe dooradering i.c.m. Agenda voor de Veenkoloniën		■	
Biodivers vergroenen van bedrijventerreinen		■	■
Boerenerven project(en)	■	■	■
Natuurinclusief bouwen	■	■	■
SMP laten opstellen		■	■
Basiskwaliteit natuur, verkennen en plan opstellen voor versterken biodiverse inrichting en beheer landschap basiskwaliteit natuur		■	■
Bijdragen aan opstellen en uitvoeren DPLG met doelstellingen	■	■	
Gesprekken/onderzoek agrarische sector	■		
Beleid voedselbossen		■	■

10 Monitoring

Met de monitoring bieden we een analyse van de voortgang en effectiviteit van de milieubeleidsmaatregelen die de gemeente heeft geïmplementeerd. Het monitoren van milieubeleid maakt het mogelijk om de prestaties van de initiatieven te beoordelen, knelpunten te identificeren en verbeterpunten aan te brengen. Dit waarborgt dat we blijven streven naar een gezonde en duurzame leefomgeving voor alle inwoners.

In de monitoringsrapportage worden verschillende aspecten op het gebied van duurzaamheid behandeld. Door het verzamelen en analyseren van data uit diverse bronnen, wordt een duidelijk beeld verkregen van de huidige situatie en de impact van de genomen maatregelen. Hierbij worden dezelfde thema's gehanteerd als in de Duurzaamheidsagenda. Door een standaardisatie kan de monitoring jaarlijks worden herhaald met dezelfde indicatoren. Onderstaande figuur geeft een overzicht van hoe het monitoring rapport er uit zal komen te zien in hoofdlijnen. Hierbij is per thema toegelicht welke indicatoren er gebruikt worden in de rapportage. Op de volgende pagina worden de vijf thema's toegelicht.

Introductie	
Visuele Samenvatting	
Algemeen overzicht	
Energietransitie	Energieverbruik vs opwek
	Energieverbruik per sector
	Opwek duurzame energie
	Huishoudens
Klimaatadaptatie	Bodemverharding
	Hittestress
	Risico wateroverlast
	Luchtkwaliteit
Natuur en Biodiversiteit	Groen-blauwe ruimte
	Waterkwaliteit
	Kwaliteit van groen
	Flora en Fauna
Duurzame Mobiliteit	Elektrisch rijden
	Openbaar vervoer
	Deelmobiliteit
	Transport
Circulariteit en grondstoffen	Huishoudelijk afval
	Afvalscheiding
	Circulaire bouw
	Circulair inkopen
Conclusie	

Energietransitie
Het energiebeleid van de gemeente Borger-Odoorn speelt een cruciale rol in de transitie naar een duurzame en klimaatneutrale samenleving. Door het monitoren van verschillende aspecten van energieverbruik en -opwekking kan de gemeente de effectiviteit van haar maatregelen evalueren en gericht bijsturen waar nodig. Hierbij wordt ook gericht gekeken naar huishoudens.

Klimaatadaptatie
Door actief beleid en concrete acties willen we niet alleen reageren op, maar actief bijdragen aan een klimaatbestendige en duurzame toekomst. De toenemende uitdagingen op het gebied van klimaatverandering vereisen een proactieve benadering die niet alleen gericht is op het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen, maar ook op het aanpassen van de gemeente aan de veranderende klimaatomstandigheden.

Natuur en biodiversiteit
Biodiversiteit is cruciaal voor het behoud van gezonde ecosystemen. Deze ecosystemen zijn essentieel voor het bevorderen van biodiversiteit, het verbeteren van natuurlijke veerkracht en het versterken van de weerstand tegen de toenemende uitdagingen van klimaatverandering. Door een diverse flora en fauna te behouden, dragen we bij aan een verhoogde ecologische stabiliteit en een verbeterde leefomgeving voor onze inwoners.

Duurzame mobiliteit
De monitoring op het gebied van duurzame mobiliteit gaat in op diverse indicatoren, zoals elektrisch rijden, openbaar vervoer, deelmobiliteit en transport, om de voortgang en effectiviteit van het mobiliteitsbeleid te evalueren. Door deze aspecten te volgen, kan de gemeente gerichte maatregelen nemen om de duurzaamheid van mobiliteit te verbeteren en een positieve impact te realiseren op het milieu en de leefkwaliteit van haar inwoners.

Circulariteit en grondstoffen
Het bevorderen van circulariteit en duurzaam grondstoffenbeheer staat centraal in ons streven naar een toekomstbestendige economie. In een tijd waarin de beschikbaarheid van natuurlijke hulpbronnen steeds meer onder druk staat, is het essentieel om de lineaire economische modellen te transformeren naar circulaire systemen. Dit betekent dat materialen zoveel mogelijk worden hergebruikt, gerecycled en geüpcycled, om de impact op het milieu te verminderen en tegelijkertijd economische waarde te behouden. De monitoring zal het resultaat van het circulariteits- en grondstoffenbeleid van de gemeente presenteren.

samen duurzaam doen

Gemeente Borger-Odoorn

www.borger-odoorn.nl